Lühiülevaade Põhja-Pärnumaa valla 2023. aasta eelarvest

Põhja-Pärnumaa vallas on kolm halduskeskust, mis asuvad Vändras, Pärnu-Jaagupis ja Tootsis. Haldusterritooriumi suurus on 1010,1 km2, rahvaarv 2023. aasta algul oli 7975 (2022. aasta algul 7903, suurenemine 72 inimese võrra).

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu määrusega nr 11 21.09.2022 vastuvõetud Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030 koos eelarvestrateegiaga aastateks 2023-2026 on aluseks 2023. aasta eelarve koostamisel (www.pparnumaa.ee/juhtimine/arengukavad). 2023. aasta eelarve võeti vastu 18.01.2023. a määrusega nr 1.

Põhitegevuse tulud

2023. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulude maht 16,7 miljonit eurot. See on ca 17,8% suurem 2022. aasta täitmisest. Põhitegevuse tulud moodustuvad maksutuludest, kaupade ja teenuste müügitulust, saadavatest toetustest ja muudest tegevuskuludest.

Eelarve tuludest 46% ehk 7,8 miljonit eurot moodustab tulumaks. Võrreldes 2022. aasta täitmisega on kasv prognoositud ca 8%. Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse ca 2,5 miljonit eurot, mis on 15% põhitegevuse tuludest ja ca 0,4 miljonit eurot rohkem kui 2022. aastal - kasv võrreldes lõppenud aastaga ca 20%.

Saadud toetused moodustavad eelarvest ca 35% ehk 5,9 miljonit eurot. Sellest enamuse moodustavad tasandus- ja toetusfond. Saadavate toetuste summa suureneb prognoositavalt võrreldes 2022. aastaga ca 13%.

Muud tulud (maamaks, maavarade kaevandamise tasu jms) moodustavad eelarve tuludest ca 4% ehk 0,6 miljonit eurot.

Põhitegevuse kulud

2023. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kuludeks ca 16,6 miljonit eurot. See on ca 14,6% enam kui 2022. aasta eelarve täitmine. Personalikulud suurenevad 22,2%, majandamiskulud 2,5%, toetuste osa väheneb 14,3%. Reservfondi suuruseks on 200 000 eurot.

Suurima mõjuga eelarve kulude kasvule on pedagoogide ja lasteaiaõpetajate ning muusikakoolide õpetajate palgatõus. 2023. aastal tõuseb pedagoogide palga alammäär 1412 eurolt 1749 eurole (337 eurot ehk 23,9%). Alampalk tõuseb 654 eurolt 725 eurole, mis toob ka ülejäänud töötajate kategooriatele palgatõusu. Kokku on palgatõusu mõju valla eelarvele 1,6 miljonit eurot. Lisaks suurenevad kütte-, elektri- ja toiduainete kulud, samuti on kallinenud sõidukite kütus.
Põhitegevuse kulud jaotuvad kaheksa tegevusvaldkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu alusel kaheks: majandamis- ja personalikulud. Majandamiskulude koosseisus on ka antavad toetused ja muud tegevuskulud.

Üldised valitsussektori kulud moodustavad ca 2 miljonit eurot ehk 12% põhitegevuse kuludest. Siia kuuluvad vallavolikogu, vallavalitsuse, muude üldiste teenuste (osamaksud erinevates

omavalitsusi ühendavates organisatsioonides, arvutiprogrammid, mis teenindavad tervet valda jt) eelarved ja reservfond.
Majanduse eelarveteks on maanteetranspordi (vallateede), ühistranspordi korralduse (bussijaamade hooldus) ja üldmajanduslike arenguprojektide (valla üldplaneeringu lõpetamine) eelarved. Valdkonna eelarve kokku on 0,4 miljoni eurot (vähenemine 26,2% ehk 0,1 miljonit eurot), kuna maanteetranspordile planeeritavatest vahenditest on osa suunatud investeeringute eelarve ossa ja lõpetamisel on valla üldplaneeringu koostamine.
Keskkonnakaitse summas 0,2 miljonit eurot hõlmab jäätmekäitluse ja avalike alade puhastuse eelarveid ja jääb 2022. aasta tasemele.
Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus summas 0,3 miljonit eurot sisaldab tänavavalgustuse ning elamu- ja kommunaalmajanduse eelarveid ning jääb samuti 2022. aasta tasemele.
Vaba aja ja kultuuriga seotud tegevusvaldkonna eelarvete maht on kokku 1,5 miljonit eurot ehk 9,3% põhitegevuse kuludest. See hõlmab Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse, Tootsi Kultuuri- ja spordikeskuse, Vändra alevi puhkepargi ja staadioni, Pärnu-Jaagupi Kultuuri- ja Spordipargi, Pärnu-Jaagupi tenniseväljaku, Põhja-Pärnumaa Noorsootöökeskuse, Vaba aja ürituste, Põhja-Pärnumaa Raamatukogu, samuti Kaisma, Pärnjõe, Pärnu-Jaagupi, Suurejõe ja Võidula Rahvamaja, Vihtra Külakeskuse ning Vändra Kultuurimaja eelarveid, samuti valla lehe väljaandmisega seotud kulusid. Uued teemad on Lüdigi saal ja kunstigalerii.
Tegevusvaldkonna kulud suurenevad ca 10%. Kõikide rahva- ja kultuurimajade eelarvetesse on lisatud ca 1500-2000 eurot nii tulude kui kulude eelarvesse planeeritava sisutegevuse arendamiseks. Märtsikuus avatakse kunstigalerii, et meie kooliõpilased saaksid algteadmised eesti kunsti ajaloost. Vändras avatakse Lüdigi kontserdisaal, mille avasarjas esinevad tunnustatud eesti muusikud.
Hariduse kulud moodustavad põhitegevuse kuludest 56,7% ehk 9,4 miljonit eurot. Tegevusvaldkonna kulud suurenevad 2023. aastal ca 19,6%.
Põhja-Pärnumaa valla hallata on 10 haridusasutust: üks gümnaasium (Vändra), kaks põhikooli (Pärnu-Jaagupi ja Juurikaru), kaks lasteaiaga koos tegutsevat põhikooli (Pärnjõe ja Tootsi), üks lasteaiaga koos tegutsev 6-klassiline kool (Kergu), kaks lasteaeda (Pärnu-Jaagupi, Vändra) ja kaks huvihariduskooli (Vändra ja Pärnu-Jaagupi). Avatakse kaks mobiilset muusikaklassi, Tootsis ja Kergus.
2022. aasta eelarve täitmisega võrreldes suurenevad kõigil haridusasutustel palgakulud. 2023. aastal tõuseb pedagoogide palga alammäär 1412 eurolt 1749 eurole (337 eurot ehk 23,9%). Alampalk tõuseb 654 eurolt 725 eurole, mis toob ka ülejäänud töötajate kategooriatele palgatõusu. Kõigis hallatavates asutustes on jätkuvalt suured elektri-ja küttekulud.
Sotsiaalse kaitse eelarve moodustab ca 16,6% põhitegevuse kuludest, mis on ca 2,8 miljonit eurot. Kasv võrreldes 2022. aastaga on ca 6,8%.

Majandusliku sisu lõikes moodustavad 2023. aasta eelarves personalikulud 64% põhitegevuse kulude mahust (10,6 miljonit eurot), majandamiskulud 30% põhitegevuse kulude mahust (5 miljonit eurot), toetused, sh sotsiaaltoetused, tegevustoetused ja liikmemaksud ca 5% põhitegevuse kulude mahust (0,8 miljonit eurot) ning reservfond 1,2% eelarve põhitegevuse kuludest (0,2 miljonit eurot).

Investeerimistegevus

Investeerimistegevuse tulusid on 2023. aasta eelarves planeeritud summas ca 1 miljon eurot, sh 0,5 miljonit eurot on riigi poolt eraldatav toetus Tootsi Põhikooli energiatõhususe parandamiseks.

0,3 miljonit eurot on loodetav toetus Kredexilt Vahenurme sotsiaalmaja küttesüsteemi rekonstrueerimiseks ja 0,2 miljonit eurot on planeeritud saada vara müügist.

Investeerimistegevuse kuludeks on 2023. a planeeritud ca 2,4 miljonit eurot, millest haridustegevuse objektidele on planeeritud 1,5, majandusele ning elamu- ja kommunaalmajandusele ca 0,3 , kultuuriobjektidele 0,2, sotsiaalse kaitse objektidele 0,3 ja valitsussektorile ca 0,1 miljonit eurot. Suurim investeeringuobjekt on Tootsi põhikool maksumusega 1,4 miljonit eurot, mille omaosalus on ca 0,9 miljonit eurot. Sotsiaalvaldkonnas jätkatakse erivajadustega inimeste eluruumide kohandamist ja kodude tuleohutuks muutmist. Vahenurme 3 sotsiaalmaja on kavas renoveerida Kredexi osalusel, lisaks remonditakse sotsiaaleluruume.

Investeeringud sisaldavad järgmisi investeeringuid:

Investeerimistegevuse kulud	**2 387 497**
Peaväljakute (peatänava) ideekonkursi auhinnafond koostöös Arhitektide Liiduga (Tootsi, Vändra, Pärnu-Jaagupi).	25 040
Valitsussektori võla teenindamine (pangaintressid)	60 000
Maanteetransport (sh Võidula silla rekonstrueerimine)	100 000
Elamumajandus	40 000
Veevarustus (Hajaasustusprogramm 80 000, AS Mako aktsiakapitali laiendus 50 000 projektipõhiselt)	130 000
Tänavavalgustus (Kaisma-Kergu kergliiklustee)	30 000
Kriisivalmidus (generaatorite ühenduste ettevalmistamine)	10 000
Pärnu-Jaagupi Spordikeskus (spordisaali lae summutamine)	30 000
Vaba aja üritused (sh kaasav eelarve 20 000)	80 000
Põhja-Pärnumaa Raamatukogu (kunstigalerii valmiduse loomine)	9 100
Pärnu-Jaagupi Rahvamaja (ventilatsiooni väljaehitamine)	25 000
Suurejõe Rahvamaja (vundamendi soojustamise II etapp)	6 200
Vihtra Külakeskus (Vändra Lasteaia Vihtra rühma üle toomine)	14 429
Pärnu-Jaagupi Lasteaed Pesamuna (lasteaia juurdeehituse projekteerimine)	26 000
Vändra Lasteaed (juurdeehituse projekteerimine, ruumide renoveerimine)	52 268
Tootsi Lasteaed-Põhikool (koolimaja rekonstrueerimine)	1 359 660
Pärnu-Jaagupi Põhikool (põhikooli aula ventilatsiooni väljaehitamine)	26 000
Vändra Gümnaasium (fassaadi renoveerimine)	21 400
Vihtra Päevakeskus (lasteaia kohandamine päevakeskuseks)	10 000
Vändra Alevi Sotsiaalmaja (Uus tn 17 hoone osaline renoveerimine)	15 400
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (Vahenurme 3 rekonstrueerimine ja kahe sotsiaalkorteri renoveerimine)	317 000

Investeeringuna käsitletakse ka finantstulusid ja –kulusid. Finantskuludeks on laenude teenindamiseks makstavad intressisummad. 2023. aastaks on planeeritud finantskuludeks 0,06 miljonit eurot. Finantstuludeks on pangaintressid jooksvalt hoiuselt.

Finantseerimistegevuse eelarveosas kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid. Kohustusi tasutakse 2023. aastal ca 0,6 miljonit eurot.

2023. aastal on kavas võtta täiendavalt laenu 0,8 miljonit eurot Tootsi Põhikooli rekonstrueerimise omaosaluse katteks. 2023. aastal läheb refinantseerimisele Swedbank pangast Vändra Hoolekandekeskuse ehituseks võetud laen, mille laenu jäägi tasumise tähtaeg saabub on 2023. aasta märtsis ja on 0,8 miljonit eurot. Sel puhul on kaks võimalust, kas maksta kogu summa korraga ära või refinantseerida laenu jääk järgmisteks perioodideks. Kuna korraga ei ole võimalik seda summat ära maksta, siis tuleb laenu jääk refinantseerida. Laenukoormust see ei mõjuta, kuna on juba laenukoormuses sees.